

## บทที่ 2

# ข้อมูล สัญญา และกฎระเบียบ ของการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย

### ภาพรวมอุตสาหกรรมการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย

การสื่อสารในรูปแบบไร้สายมีจุดเริ่มต้นในเวทีโลกมาตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง และมีวิวัฒนาการเรื่อยมาในหลายประเทศทั่วโลก สำหรับประเทศไทยนั้นได้มีแนวคิดเรื่องการให้บริการโทรศัพท์แบบไร้สาย (ในขณะนั้นยังไม่มีคำศัพท์เป็นทางการว่าโทรศัพท์เคลื่อนที่) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 และตกผลึกเป็นรูปเป็นร่างที่ชัดเจน หลังจาก ที่กรมไปรษณีย์โทรเลข ภายใต้กระทรวงคมนาคม ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานผู้ดูแลคลื่นความถี่ในขณะนั้น ได้อนุมัติคลื่นความถี่วิทยุให้กับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ คือ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท.) เพื่อดำเนินธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ NMT (Nordic Mobile Telephone) ในช่วงความถี่ 470 เมกะเฮิรตซ์ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.2529 จากนั้นอีกหนึ่งในปีใน พ.ศ. 2530 การสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.) ก็เป็นรัฐวิสาหกิจอีกแห่งที่ได้รับอนุมัติให้นำคลื่นความถี่ 800 เมกะเฮิรตซ์ มาเปิดให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบ AMPS (Advance Mobile Phone System) ในประเทศด้วยเช่นกัน ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยก็ได้เจริญเติบโตขึ้นมาตามลำดับ จวบจนกระทั่งในปัจจุบัน มีผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่มากกว่า 76 ล้านเลขหมาย โดยมีบริษัทผู้ให้บริการหลายราย และมีสัดส่วนทางการตลาดที่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ในช่วงแรกการดำเนินธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ยุคแรกๆในประเทศไทยนั้นมีผู้ให้บริการเพียงสองราย คือ ทศท. และ กสท. ดังที่ได้กล่าวไว้ แต่เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณ ขาดความชำนาญในการดำเนินนโยบายทางการตลาดของรัฐวิสาหกิจทั้งสองแห่ง ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐดังกล่าว ไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงเพียงพอกับความต้องการของประชาชน รัฐบาลในยุคนั้นจึงได้หาทางออกทางกฎหมายที่มีอยู่ในขณะนั้นจัดทำเป็นสัญญาร่วมการทำงานระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยให้รัฐวิสาหกิจทั้งสองหน่วยงานภายใต้นโยบายของรัฐบาลเปิดให้เอกชนเข้าร่วมประมูลสิทธิในการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐ ในลักษณะของการดำเนินการภายใต้สัญญาร่วมการทำงานแบบ BTO (Build-Transfer-Operate หรือ สร้าง-โอน-ประกอบ

กิจการ) ซึ่งหมายถึงเอกชนเป็นผู้ลงทุนสร้างเครือข่ายพร้อมกับโอนกรรมสิทธิ์ของอุปกรณ์เครือข่ายเหล่านั้นให้แก่หน่วยงานเจ้าของสิทธิ โดยหน่วยงานเจ้าของสิทธิให้สิทธิในการใช้งานอุปกรณ์เครือข่ายเหล่านั้นกับเอกชน เพื่อดำเนินกิจการเป็นระยะเวลาช่วงหนึ่งตามอายุของสัญญาความร่วมมือกัน แลกกับส่วนแบ่งรายได้ที่ต้องชำระให้ตามสัญญา ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา อุตสาหกรรมโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยก็ได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

## ปัจจุบันในปี 2555 ประเทศไทยมีผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศ ดังนี้

### 1. บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ให้บริการ 2 เครือข่ายคือ

1.1 ให้บริการระบบ NMT470 ซึ่งถือว่าเป็นโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบแรกในประเทศไทย ปัจจุบันปรับระบบไปใช้เป็นโครงข่าย โทรศัพท์สาธารณะเคลื่อนที่ และใช้เป็นระบบโทรศัพท์เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในเขตนอกชายฝั่งและถิ่นทุรกันดาร โดยใช้เป็นโทรศัพท์ประจำที่ติดตั้งภายในอาคาร มีสายอากาศรับสัญญาณ ภายหลัง พ.ศ. 2551 จึงได้ปรับระบบเป็น CDMA 2001X

1.2 ให้บริการระบบ 3G บนโครงข่าย HSPA บนความถี่ 1900 MHz (ความถี่ ThaiMobile เดิม) และความถี่ 2100 MHz (ความถี่ทศลง) ในชื่อ TOT3G โดยในปัจจุบันได้ให้บริการทั่วประเทศด้วยตนเอง และได้ให้สัญญาการทำตลาดแบบ MVNO กับผู้ให้บริการรายย่อยหลายราย เช่น SAMART i-mobile, Loxley-i-cool, 365, IEC, M-Consult เป็นต้น

### 2. บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ให้บริการ 3 เครือข่ายคือ

2.1 ให้บริการระบบ AMPS800 Band-A ในชื่อ AMPS800 (ปัจจุบันยกเลิกการให้บริการแล้ว) แต่ได้เก็บคลื่นความถี่มาให้บริการในด้านอื่นๆ

2.2 ให้บริการระบบ CDMA2000 1X EV-DO ในชื่อบริการ CAT CDMA ทำตลาดในพื้นที่ 51 จังหวัดภูมิภาคควบคู่กับ Hutch CDMA ที่ทำตลาดใน กทม. และอีก 25 จังหวัด (ปัจจุบันกิจการ Hutch CDMA ขายให้ทรูแล้ว)

2.3 ให้บริการระบบ HSPA+ บนระบบ WCDMA บนความถี่ 850MHz ในชื่อเครือข่าย “มาย” โดยเป็นโครงข่ายเดียวกันกับ “ทรูมูฟ เอช” ในพื้นที่อำเภอเมืองใน 77 จังหวัดทั่วประเทศ โดยแบ่งสัดส่วนในอัตรา 20:80 (กสท.-ทรู) และเปิดให้ผู้ให้บริการแบบไม่มีเครือข่ายเป็นของตนเองเข้าใช้คลื่นความถี่ด้วย (ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการถ่ายโอนลูกค้าจากเครือข่าย CAT CDMA มายังเครือข่าย ทรูมูฟ เอช นี้)

### 3. บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) หรือ เอไอเอส ปัจจุบันให้บริการ 2 เครือข่ายคือ

3.1 รับสิทธิการให้บริการระบบ NMT900 จากบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในชื่อ CELLULAR900 (ปัจจุบันยกเลิกการให้บริการแล้ว) ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นระบบ Digital GSM บนความถี่ 900 MHz ในชื่อ GSM Advance และ One-2-Call และเริ่มให้บริการ 3G บนโครงข่าย HSPA ความถี่ 900 MHz ใช้ชื่อบริการว่า AIS 3G ในบางพื้นที่ของ กทม. และอีก 15 จังหวัดทั่วประเทศไทย ปัจจุบันมีลูกค้ากว่า 34 ล้านเลขหมาย เป็นระบบโทรศัพท์แบบชำระรายเดือน หรือ Postpaid จำนวน 3 ล้านเลขหมาย และเป็นโทรศัพท์แบบจ่ายเงินล่วงหน้า หรือ Prepaid จำนวน 31 ล้านเลขหมาย

3.2 รับสิทธิการให้บริการ GSM บนความถี่ 1800MHz ในชื่อ GSM1800 จากบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ผ่านการซื้อกิจการของ บริษัท ดิจิตอลโฟน จำกัด ซึ่งเป็นโครงข่ายในชื่อการค้า Hello เดิม ซึ่งเป็นลูกค้าแบบชำระรายเดือนทั้งหมด

### 4. บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ ดีแทค ปัจจุบันให้บริการ 1 เครือข่ายคือ

รับสิทธิการให้บริการระบบ AMPS 800 Band-B จากบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ในชื่อ Wordphone 800 (ปัจจุบันยกเลิกการให้บริการแล้ว) และรับสิทธิการให้บริการระบบ GSM บนความถี่ 1800 MHz จากบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ในชื่อ Wordphone 1800 ภายหลังเปลี่ยนเป็น DTAC และ Happy และปัจจุบันเริ่มให้บริการ 3G บนโครงข่าย HSPA ความถี่ 850 MHz ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ปัจจุบันมีลูกค้ากว่า 23.5 ล้านเลขหมาย เป็นระบบโทรศัพท์แบบชำระรายเดือน หรือ Postpaid จำนวน 2.5 ล้านเลขหมาย และเป็นโทรศัพท์แบบเติมเงิน หรือ Prepaid จำนวน 21 ล้านเลขหมาย

### 5. บริษัท ทรูมูฟ จำกัด หรือ ทรู ปัจจุบันให้บริการ 1 เครือข่ายคือ

รับสิทธิการให้บริการระบบ GSM บนความถี่ 1800 MHz จากบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และปัจจุบันเริ่มทดลองให้บริการ 3G บนโครงข่าย HSPA ความถี่ 850 MHz ในบริเวณบางพื้นที่ของ กทม. , พัทยา, เชียงใหม่, ภูเก็ต (โดยสัญญาความร่วมมืองานจะหมดในปี พ.ศ. 2556 ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการถ่ายโอนลูกค้าไปยัง "ทรูมูฟ เอช") ปัจจุบันมีลูกค้ากว่า 17 ล้านเลขหมาย เป็นระบบโทรศัพท์แบบชำระรายเดือนหรือ Postpaid จำนวน 8 แสนเลขหมาย และเป็นระบบโทรศัพท์แบบเติมเงินหรือ Prepaid จำนวน 15 ล้านเลขหมาย

## 6. บริษัท เรียมูฟ จำกัด ปัจจุบันให้บริการ 1 เครือข่ายคือ

ผู้ขายต่อบริการ (Reseller) ของบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ให้บริการ โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ HSPA+ บนความถี่ 850 MHz ที่แบ่งกับกสท. โทรคมนาคมในอัตราส่วน 80:20 (ทรู-กสท.) และบริการ 3G ในเชิงพาณิชย์ ภายใต้แบรนด์ “ทรูมูฟ เอช” ปัจจุบันมีลูกค้าโดยรวมกว่า 2 ล้านเลขหมาย โดยให้บริการในในอำเภอเมืองใน 77 จังหวัดทั่วประเทศ และจะขยายไปจนครอบคลุมทั่วทั้งประเทศภายในปีนี้

## สัญญาความร่วมมือการทำงานต่างๆในการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย

แม้ว่าการอนุญาตให้สิทธิเอกชนเข้าร่วมการทำงานของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจทั้งสองแห่ง (ทศท., กสท.) เพื่อให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้นจะใช้รูปแบบสัญญาความร่วมมือการทำงานภายใต้หลักการแบบ บีทีโอ (BTO) สร้าง-โอน-ประกอบกิจการ เหมือนกันก็ตาม แต่รายละเอียดในแต่ละส่วนของสัญญา และขอบเขตความครอบคลุมนั้นก็แตกต่างกันทั้งอายุของสัญญาความร่วมมือ ส่วนแบ่งรายได้ที่ส่งให้ในแต่ละปี ตลอดจนเงื่อนไขในรายละเอียดอื่นๆ โครงการวิจัยจึงขอนำเสนอส่วนที่สำคัญของแต่ละสัญญาความร่วมมือที่สำคัญ ดังนี้

### 1. ลักษณะสัญญาความร่วมมือการทำงานของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) หรือ เอไอเอส

เอไอเอส ได้รับอนุญาตให้ร่วมการทำงานในปี 2533 โดย สามารถให้บริการ โทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบดิจิทัล GSM ย่านความถี่ 900 เมกกะเฮิร์ต (MHz) มีอายุสัญญา 25 ปี มีกำหนดสิ้นสุดลงในปี 2558 เอไอเอสจะต้องเป็นผู้ลงทุนสร้างเครือข่าย รวมถึงรับผิดชอบในการหาเงินลงทุนและค่าใช้จ่ายอื่นทั้งหมด และโอนกรรมสิทธิ์ในเครือข่ายแก่ผู้ให้อนุญาต คือ ทศท. นอกจากนี้ เอไอเอสยังต้องจ่ายผลตอบแทนในรูปแบบของส่วนแบ่งรายได้จากการบริการให้แก่ทีโอที แบ่งเป็นส่วนแบ่งรายได้จากการให้บริการแบบชำระค่าบริการหลังการใช้ (Postpaid) ปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ 30 ของรายได้ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม และ ส่วนแบ่งรายได้จากการบริการแบบชำระค่าบริการล่วงหน้า (Prepaid) ปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ 20 ของรายได้ก่อนหักภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยสัญญาหลักมีการแก้ไขสัญญาตามที่ตกลงกันระหว่างคู่สัญญาในสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1.1 แก้ไขเพิ่มเติมสัญญา ขอปรับปรุงเงื่อนไขระยะเวลาการเช่าสถานที่จาก 22 ปี เป็นคราวละ 3 ปี

1.2 แก้ไขเพิ่มเติมสัญญา ขอเปลี่ยนชื่อบริษัทฯ จากบริษัทจำกัด เป็นมหาชน

1.3 แก้ไขเพิ่มเติมสัญญา เพิ่มเติมข้อตกลงการจัดเก็บและการแบ่งรายได้จากการ โทรต่างประเทศ

1.4 แก้ไขเพิ่มเติมสัญญา เปลี่ยนแปลงระยะเวลาสัญญาจาก 20 ปี เป็น 25 ปี และผลประโยชน์ตอบแทน และปรับปรุงให้สิทธิในการสร้าง Transmission Network เชื่อมโยงโครงข่ายเข้ากับโครงข่าย ทศท. และโครงข่ายอื่นที่จำเป็น ตลอดจนแก้ไขสิทธิในการให้บริการ โดย ทศท. มีสิทธิอนุญาตเพื่อให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แก่ผู้อื่นได้ (ยกเลิกสัญญาในข้อที่ว่า ทศท. อนุญาตให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้กับบริษัทแต่เพียงผู้เดียวเพื่อให้เกิดการแข่งขันกับผู้ให้บริการรายอื่นได้ต่อไป) รวมทั้งกำหนดอัตราส่วนแบ่งรายได้ปีที่ 21-25

1.5 แก้ไขเพิ่มเติมสัญญา โดยกำหนดส่วนแบ่งผลประโยชน์จากระบบสื่อสารสัญญา โดย ทศท. ได้รับในอัตราร้อยละ 22 กรณีลูกค้าของเอไอเอสเป็นผู้เข้าใช้ระบบ หากเป็นลูกค้าของ ทศท. จะได้รับในอัตราร้อยละ 25

1.6 แก้ไขเพิ่มเติมสัญญา ปรับปรุงข้อตกลงเพิ่มเติมของส่วนแบ่งรายได้จากการให้บริการ Prepaid Card ให้กับ ทศท. ในอัตราร้อยละ 20 ของมูลค่าของราคาหน้าบัตรเติมเงิน (รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม) ที่ได้จำหน่ายให้กับผู้ซื้อแล้ว

1.7 แก้ไขเพิ่มเติมสัญญา เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการการใช้เครือข่ายร่วม (Roaming) เหตุผลการแก้ไข เพื่อลดการลงทุนเครือข่าย และให้เกิดการใช้โครงข่ายที่ต้นทุนไปแล้วอย่างมีประสิทธิภาพ

## 2. ลักษณะสัญญาร่วมการทำงานของ บริษัท โทเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ ดีแทค

ดีแทคได้รับอนุญาตให้ร่วมการทำงานในปี 2534 โดยการสื่อสารแห่งประเทศไทย เป็นระยะเวลา 27 ปี ในแรกเริ่มได้ดำเนินธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบ AMPS 800 เมกะเฮิร์ตซ์ ภายใต้เครื่องหมายการค้า Worldphone 800 และในเวลาต่อมาก็สามารถให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบดิจิทัล GSM ย่านความถี่ 1800 เมกะเฮิร์ต (MHz) มีกำหนดสิ้นสุดลงในปี 2561 ดีแทคจะต้องเป็นผู้ลงทุนสร้างเครือข่าย รวมถึงรับผิดชอบในการหาเงินลงทุนและค่าใช้จ่ายอื่นทั้งหมด และโอนกรรมสิทธิ์ในเครือข่ายแก่ผู้ให้อนุญาต คือ กสท. ในขณะเดียวกัน ก็ต้องจ่ายส่วนแบ่งรายได้ให้กับ กสท. โดยปัจจุบันอยู่ที่ ร้อยละ 30 ต่อปีไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยสัญญาหลักมีการแก้ไขสัญญาตามที่ตกลงกันระหว่างคู่สัญญาในสาระสำคัญดังต่อไปนี้

2.1 แก้ไขเพิ่มเติมสัญญา โดยขยายอายุสัญญาจาก 15 ปี เป็น 22 ปี แม้จะดำเนินการมาแล้วกว่า 2 ปี และขอปรับผลประโยชน์ตอบแทนในช่วงขยายปี 16-22 ในอัตราร้อยละ 30 และปรับผลประโยชน์ตอบแทนขั้นต่ำ จาก 4,100 ล้านบาท เป็น 11,051.84 ล้านบาท ทั้งนี้ TAC ต้องขยาย

เครือข่ายการให้บริการในท้องที่ กสท. ร้องขอ เพราะหากไม่เร่งดำเนินการจะต้องจ่ายให้ กสท. ในกรณี  
ที่ กสท. ดำเนินการเองในระบบของ กสท. ซึ่ง TAC ให้ กสท. ถือหุ้นในราคา PAR เป็นเงิน 5 ล้านบาท  
ก่อน TAC นำหุ้นเข้าตลาดหลักทรัพย์

2.2 แก้ไขเพิ่มเติมสัญญา ขอบขายระยะเวลาในการเช่าเป็น 24 ปี และบริษัทต้องจ่ายค่า  
เช่าตลอดอายุสัญญา 24 ปีนั้นด้วย ซึ่งบริษัทสามารถยกเว้นการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายบริการและหรือ  
ค่าธรรมเนียมได้ใน กรณีจัตราการส่งเสริมการขาย และจ่ายผลตอบแทนตามที่จัตราการส่งเสริมการ  
ขาย โดยทำหนังสือค้ำประกันทุก 2,000 เครื่อง ทั้งนี้ TAC ต้องส่งสัญญาเช่าให้ กสท. ทุก 30 วัน  
หลังจากเริ่มเปิดให้บริการ และจัดทำบัญชีรายได้และส่งให้ กสท. ภายใน 30 วัน หลังจากสิ้นเดือน แต่  
สามารถแต่งตั้งตัวแทนจำหน่าย (Service Provider) ได้หากว่า กสท.ยินยอม

2.3 แก้ไขเพิ่มเติมสัญญา ด้วยการจ่ายค่าสาธารณูปโภคให้กรณีเช่าใช้สถานที่ของ  
กสท. แต่ไม่ต้องจ่ายค่าเช่า ยกเว้น กรณีบริษัทมีกำไรจากการดำเนินการ TAC ต้องจ่ายครึ่งหนึ่งของ  
ผลต่างของรายได้เฉลี่ยหักด้วย 1,250 บาทต่อเลขหมายต่อเดือน พร้อมทั้งขยายอายุสัญญาจาก 22 ปี เป็น  
27 ปี โดยมีผลตอบแทนเพิ่มเติม ได้แก่ ปีที่ 16-20 จ่ายผลประโยชน์ในอัตรา 25 เปอร์เซ็นต์ ปีที่ 21-27  
จ่ายผลประโยชน์ในอัตรา 30 เปอร์เซ็นต์ โดยต้องจ่ายขั้นต่ำรวมไม่ต่ำกว่า 17,051.84 ล้านบาท ซึ่งกสท.  
สามารถให้ผู้อื่นให้บริการได้ โดยใช้คลื่นความถี่อื่น

2.4 ลงนามแก้ไขสัญญาเพิ่มเติม Prepaid จาก 200 บาท/เลขหมาย เป็น 18 เปอร์เซ็นต์  
ของหน้าบัตรเติมเงินที่ขายได้

### 3. ลักษณะสัญญาร่วมการทำงานของ ทูมูฟ

สัญญาร่วมการทำงานของทูมูฟเกิดจากสัญญาโอนสิทธิและหน้าที่ตามสัญญา ระหว่าง  
กสท.กับเทคโนโลยีกับบริษัท ไวร์เลส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (WCS) ซึ่งต่อมาโอนกิจการให้กับบริษัท ซีพี  
ออเรนจ์ จำกัด ซึ่งเปลี่ยนชื่อเป็น ทีเอ ออเรนจ์ และปัจจุบันคือ บริษัท ทู มูฟ จำกัด

โดยเทคโนโลยีโอนสิทธิและหน้าที่การให้บริการวิทยุคมนาคมคลื่นความถี่ระหว่าง 1710  
MHz ถึง 1722.6 MHz และ 1805 MHz ถึง 1817.6 MHz ให้แก่ WCS โดยส่งมอบผ่าน กสท. หลังจากทำ  
สัญญาโอนสิทธิ ในปี 2539 ได้มีการทำสัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์  
Digital PCN (personal communication network) 1800 ระหว่าง กสท.กับ WCS มีอายุสัญญา 17 ปี และ  
มีกำหนดสิ้นสุดลงในปี 2556 โดย ทีเอ ออเรนจ์ จะต้องเป็นผู้ลงทุนสร้างเครือข่ายรวมถึงรับผิดชอบใน  
การหาเงินลงทุนและค่าใช้จ่ายอื่นทั้งหมด และโอนกรรมสิทธิ์ในเครือข่ายแก่ผู้อนุญาต คือ กสท. ใน  
ขณะเดียวกันก็ต้องจ่ายส่วนแบ่งรายได้ให้กับ กสท. โดยปัจจุบันอยู่ที่ ร้อยละ 30 ต่อปี ก่อนหักค่าใช้จ่าย  
ภาษีและค่าธรรมเนียมอื่นๆ โดยสัญญาหลักมีการแก้ไขสัญญาตามที่ตกลงกันระหว่างคู่สัญญาใน  
สาระสำคัญดังต่อไปนี้

3.1 แก้ไขสัญญาเพิ่มเติมโดยแก้ไขรายละเอียดหนังสือค้ำประกันที่มอบให้กับ กสท. หวังให้หนังสือค้ำประกันตั้งแต่เริ่มเปิดให้บริการ แทนการดำเนินการก่อนปีที่ 1 พร้อมทั้งขอยกเว้นไม่ต้องจ่ายผลประโยชน์ตอบแทน 15 มีนาคม 2541-30 กันยายน 2543 เนื่องจากบริษัทฯ กำลังประสบปัญหาขาดสภาพคล่องจากสถานะทางเศรษฐกิจ รวมทั้งขอปรับลดเงื่อนไขขนาด Capacity และระยะเวลาที่จะเปิดให้บริการลงจากอย่างน้อย 250,000 เลขหมายภายใน 16 มิถุนายน 2540 เป็น 50,000 เลขหมาย ภายใน 30 กันยายน 2543

3.2 แก้ไขสัญญาเพิ่มเติมในปี เพื่อขอปรับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นปีที่ 1-4 ร้อยละ 25, ปีที่ 5-10 ร้อยละ 20, ปีที่ 11-15 ร้อยละ 25, ปีที่ 16-17 ร้อยละ 30 และขอปรับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นเงินไม่ต่ำกว่า 5,046.08 ล้านบาท (เพื่อปรับอัตราผลประโยชน์ตอบแทนให้เท่าเทียมกับ TAC ภายหลัง WCS จึงเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น TA Orange ในเดือนมีนาคม 2545 แล้วต่อมาก็เปลี่ยนเป็น TRUE MOVE เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2549 กระทั่งปัจจุบัน)

#### 4. ลักษณะสัญญาร่วมการทำงานของ บริษัท ดิจิตอลโฟน จำกัด

สัญญาร่วมการทำงานของบริษัท ดิจิตอลโฟน จำกัด (ดีพีซี) มีต้นกำเนิดจากสัญญาโอนสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ ระหว่าง กสท.กับดีแทคให้กับดีพีซี (บมจ.สามารท คอร์ปอเรชั่น ตั้งขึ้นมาเพื่อให้เป็นผู้รับโอนสิทธิแทน) ในปี 2539 ให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ digital PCN 1800 ระหว่าง กสท.กับบริษัท ดิจิตอลโฟน จำกัด (DPC) อายุสัญญา 16 ปี และต่อมากลุ่มสามารถได้ขายหุ้นบริษัทดีพีซีให้กับกลุ่มชินคอร์ป

โดยดีแทคตกลงโอนสิทธิและหน้าที่ในการบริการวิทยุคมนาคมในช่วงความถี่ 1747.9 MHz ถึง 1760.5 MHz และ 1842.9 MHz ถึง 1855.5 MHz ให้แก่ดีพีซี โดยส่งมอบผ่าน กสท. โดยต้องจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้ กสท.เป็นรายปีจากอัตราร้อยละของรายได้ โดยปัจจุบันอยู่ที่ ร้อยละ 30 ต่อปี ก่อนหักค่าใช้จ่าย ภาษีและค่าธรรมเนียมอื่นๆ โดยไม่นำค่าเชื่อมโยงโครงข่ายที่บริษัทต้องจ่ายให้ กสท.มารวมเป็นรายได้ด้วย โดยสัญญาหลักมีการแก้ไขสัญญาตามที่ตกลงกันระหว่างคู่สัญญาในสาระสำคัญ อันได้แก่ การแก้ไขสัญญาเพิ่มเติม ในปี 2542 โดยปรับผลประโยชน์ตอบแทน เป็นปีที่ 1 ร้อยละ 25 ปีที่ 2-9 ร้อยละ 20 ปีที่ 10-14 ร้อยละ 25 ปีที่ 15-16 จ่ายส่วนแบ่ง 30 % และปรับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นเงินไม่ต่ำกว่า 5,400 ล้านบาท (เหตุผลการแก้ไข เพราะสภาพทางการเงินและเพื่อปรับอัตราผลประโยชน์ตอบแทนให้เท่าเทียม กับ ดีแทค) โดยแบ่งชำระเป็นรายปี ตั้งแต่ 9 ล้านบาท ในปีแรก จนถึง 670 ล้านบาท ใน 2 ปีสุดท้าย จากเดิมกำหนดไว้ 3,599.55 ล้านบาท

ทั้งนี้รายละเอียดของสัญญาร่วมการทำงานต่างๆ ได้สรุปมาจากตัวสัญญาร่วมการทำงานจริงของทุกสัญญา โดยมีตารางสรุปการแก้ไขสัญญาในแต่ละสัญญาที่สำคัญตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนแบ่งรายได้และทรัพย์สินภายใต้สัญญาความร่วมมือ

เอกส่วนร่วมการงาน	ส่วนแบ่งรายได้ที่นำส่งให้รัฐวิสาหกิจทั้งหมดนับแต่ปีแรกจนถึง กันยายน 2554* (ล้านบาท)	ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งมอบทรัพย์สินโดยประมาณ		
		มูลค่าทรัพย์สินส่งมอบแล้ว (ล้านบาท)	มูลค่าทรัพย์สินคงค้าง** (ล้านบาท)	มูลค่าทรัพย์สินคงค้าง** คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ
เอไอเอส	173,279 (ปีดำเนินการที่ 1-21 ณ. 30 ก.ย. 54)	168,068	10,284	6.12%
ดีแทค	86,089 (ปีดำเนินการที่ 1-20 ณ. 15 ก.ย. 54)	96,400	30,000	31.12%
ทรูมูฟ	42,700 (ปีดำเนินการที่ 1-15 ณ. 15 ก.ย. 54)	32,300	17,000	52.63%
ดิจิตอลโฟน	6,600 (ปีดำเนินการที่ 1-15 ณ. 15 ก.ย. 54)	13,011	324	2.49%
* ข้อมูลดังกล่าวเป็นรายได้สุทธิหลังหัก ค่า Access Charge และภาษีสรรพสามิตแล้ว				
** มูลค่าทรัพย์สินคงค้าง หมายถึง ส่วนต่างของการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ ทศท. หรือ กสท. ตามมูลค่าปัจจุบัน กับการบันทึกมูลค่าทรัพย์สินในทะเบียนทรัพย์สินทางบัญชี เนื่องจากอยู่ระหว่างกระบวนการส่งมอบ				

ที่มา: ข้อมูลจาก TOT (ทศท.) และ CAT (กสท.) ในปัจจุบัน

ตารางที่ 2 แสดงการเปลี่ยนแปลงสัญญาของ เอไอเอส

Operator	2533	2534	2536	2537	2539	2543	2544	2545
เอไอเอส (ภายใต้ ทศท.)	- 27 มี.ค. ลงนามสัญญา - 1 ต.ค. เริ่มให้บริการ 20 ปี	- ข้อตกลงต่อท้าย ครั้งที่ 1 11 ธ.ค. ปรับปรุงเงื่อนไข การเช่าสถานที่จาก 22 ปี เป็นครั้งละไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีช่วงเวลาที่ซ้ำติดต่อกัน จนครบ 22 ปี	- ข้อตกลงต่อท้าย ครั้งที่ 2 16 เม.ย. เปลี่ยนชื่อบริษัท จากบริษัทจำกัด เป็น มหาชนจำกัด	- ข้อตกลงต่อท้าย ครั้งที่ 3 28 พ.ย. เปลี่ยนแปลงที่อยู่ บริษัท / เพิ่มเดิมข้อตกลง การจัดเก็บและกรมแบ่ง รายได้จากกำไรที่ต่างประเทศไทย	- ข้อตกลงต่อท้าย ครั้งที่ 4 20 ก.ย. แก้ไขระยะเวลา สัญญาจาก 20 ปี เป็น 25 ปี จนถึง 30 ก.ย. 58 - Revenue Share ปีที่ 21-25 = 30% เหตุผลการ แก้ไขสัญญา : ยกเลิกสิทธิ คู่ครอง AIS (Non Exclusive) และ ผลประโยชน์ตอบแทน / ปรับปรุงให้สิทธิการสร้าง Transmission และนำ Transmission ที่เหลือจากการใช้งานออกหาประโยชน์ร่วมกันได้ / เชื่อมต่อตรงกับ ศูนย์สายโทรศัพท์ระหว่าง ประเทศของ CAT ได้	- ข้อตกลงต่อท้าย ครั้งที่ 5 25 ธ.ค. 43 ข้อตกลงการ แสวงหาผลประโยชน์จาก ระบบสื่อสัญญาณของ บริษัทฯ ที่เหลือจากการใช้งาน โดยมีเงื่อนไข ว่าเป็น ลูกค้าของบริษัทฯ, ภาษีที่จะ ได้รับส่วนแบ่ง 22 % หาก เป็นลูกค้าของ TOT ทาง TOT จะได้รับส่วนแบ่ง 25%	- ข้อตกลงต่อท้าย ครั้งที่ 6 15 พ.ย. ข้อตกลงเพิ่มเติม ของส่วนแบ่งรายได้จากการ ให้บริการ Prepaid Card ให้กับ ทีโอที ในอัตรา 20% ของมูลค่าหน้าบัตร (รวม VAT)	- ข้อตกลงต่อท้าย ครั้งที่ 7 20 ก.ย. ข้อตกลงการใช้ เครือข่ายร่วม โดยกรณี ผู้เข้ามา Roaming AIS ให้ คิดอัตราที่ละ 3 บาท โดยรายได้ส่วนนี้คำนวณ RS ให้ TOT, กรณี AIS ไป Roaming รายอื่น ให้จ่ายไม่ เกิน 3 บาทและสามารถนำ ค่า Roaming มาหักออก จากรายได้

ที่มา: ข้อมูลจาก TOT (ทศท.) และ CAT (กสท.) ในปีปัจจุบัน

ตารางที่ 3 แสดงการเปลี่ยนแปลงสัญญาของ ดีแทค

Operator	2533	2534	2536	2537	2539	2543	2544	2545
ดีแทค (ภายหลัง กสท.)	- 14 พ.ย. ลงนามสัญญา	- 16 ก.ย. เริ่มให้บริการ 15 ปี	- 23 ก.ค. แก้ไขระยะเวลาสัญญาจาก 15 ปี เป็น 22 ปี จนถึง 15 ก.ย. 56 - Revenue Share ปีที่ 21-25 = 30% เหตุผลการแก้ไขสัญญา : 1) ต้องการเข้าตลาดหลักทรัพย์ (ต้องเกิน 20 ปี) 2) มีการจ่ายค่าแรงเสริมยืมให้ TOT	- 22 ก.พ. ลงนาม ข้อตกลงเชื่อมโยงโครงข่าย - 16 มี.ค. มีเดบิตผู้ใช้ Access Charge กับ TOT	- ข้อตกลงต่อท้าย ครั้งที่ 2 - 20 มี.ย. แก้ไขข้อสัญญา และตั้ง Service Provider - ข้อตกลงต่อท้าย ครั้งที่ 3 - 22 พ.ย. แก้ไข ระยะเวลาสัญญาจาก 22 ปี เป็น 27 ปี จนถึง 15 ก.ย. 61 ปรับลดส่วนแบ่งรายได้ ปีที่ 16-20 = 25% ปีที่ 21-27 = 30% เหตุผล การแก้ไขสัญญา : 1) ยกเลิกสิทธิคุ้มครอง DTAC		- 2 เม.ย. ลงนามข้อตกลง การคิดค่าเชื่อมโยงโครงข่าย Pre-paid เดชหมายเป็น 18% ของบัตรที่ขายได้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 เม.ย. (เดิมค่า AC 200 บาทต่อ เดชหมาย)	

ที่มา: ข้อมูลจาก TOT (ททท.) และ CAT (กสท.) ในปัจจุบัน

ตารางที่ 4 แสดงการเปลี่ยนแปลงสัญญาของ ทรูมูฟ

Operator	2539	2540	2542	2543	2544 / 2545	2549
ทรูมูฟ (ภายใต้ กสท.)	- 19 มิ.ย. TAC โอนสิทธิให้ WCS - 20 มิ.ย. WCS ลงนาม สัญญาให้บริการฯ กับ CAT ให้บริการ 17 ปี จนถึง ก.ย. 56 - ส่วนแบ่งรายได้ปีที่ 1-10 = 25% ปีที่ 11-17 = 30%	- 29 พ.ค. ลงนาม Access Charge กับ TOT		- ข้อตกลงซื้อขาย ครั้งที่ 1 - 23 ก.พ. ขอผ่อนผันการชำระหนี้, ขอขยายระยะเวลาในการติดตั้งและขยายเครือข่าย - ข้อตกลงซื้อขาย ครั้งที่ 2 - 8 ก.ย. ปรึบลดส่วนแบ่งรายได้ปีที่ 1-4 = 25% ปีที่ 5-10 = 20% ปีที่ 11-15 = 25% ปีที่ 16-17 = 30%	- 26 พ.ย. TOT ลดค่า AC ของ Pre-paid เป็น 18% ขอปรับ Revenue Sharing - 8 ก.พ. 45 เปลี่ยนชื่อจาก CP Orange เป็น TA Orange	- 16 ก.พ. เปลี่ยนชื่อจาก TA Orange เป็น True move

ที่มา: ข้อมูลจาก TOT (ทศท.) และ CAT (กสท.) ในปัจจุบัน

ตารางที่ 5 แสดงการเปลี่ยนแปลงสัญญาของ ดิจิตอลโฟน

Operator	2539	2540	2542	2543	2544 / 2545	2549
ดิจิตอลโฟน (ภายใต้ กสท.)	- 19 พ.ย. TAC โอนสิทธิให้ DPC , DPC ลงนามกับ CAT ให้บริการ 16 ปี จนถึง ก.ย. 56 - ส่วนแบ่งรายได้ปีที่ 1-9 = 25% ปีที่ 10-16 = 30%	- 8 ก.ย. ลงนามข้อตกลง Access Charge กับ TOT	- ข้อตกลงสุดท้าย ครั้งที่ 1 - 26 ส.ค. ปรับลดส่วนแบ่ง รายได้ปีที่ 1 = 25% ปีที่ 2-9 = 20% ปีที่ 10-14 = 25% ปีที่ 15-16 = 30%			

ที่มา: ข้อมูลจาก TOT (ทศท.) และ CAT (กสท.) ในปัจจุบัน

## กฎระเบียบ ข้อบังคับ และ กฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ โทรศัพท์เคลื่อนที่

การอนุญาตให้เอกชนเข้าร่วมให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการในตลาด ได้ถูกดำเนินการภายใต้กรอบของ กฎระเบียบ ข้อบังคับ และ กฎหมายต่างๆ สำหรับตัวแม่บทกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการ โทรคมนาคม การอนุญาตและการให้บริการ โทรคมนาคมรวมถึงส่วนที่เกี่ยวข้องกับสัญญาร่วมการทำงานทั้งหมดตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน มีกฎหมายต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้

### 1. พระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 โทรเลขและโทรศัพท์ พ.ศ.2477

พระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ พ.ศ.2477 เป็นกฎหมายหลักของการให้บริการโทรศัพท์ตั้งแต่แรกเริ่ม ตัว พระราชบัญญัติได้กำหนดให้รัฐบาลมีอำนาจเพียงผู้เดียวที่จะตั้ง บำรุง และ ทำการ โทรเลข และ โทรศัพท์ในไทย (Government Monopoly) และมอบอำนาจให้กรมไปรษณีย์โทรเลข (ปท.) แต่เพียงหน่วยงานเดียวดำเนินการให้บริการโทรเลขโทรศัพท์ รวมทั้งเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตให้บุคคลอื่นดำเนินการเกี่ยวกับโทรศัพท์ทุกแห่ง ในประเทศไทย

### 2. พระราชบัญญัติ วิทยุคมนาคม พ.ศ.2498

พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ.2498 ให้ อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข มีอำนาจกำหนดเงื่อนไขการตั้งสถานีวิทยุคมนาคม และให้อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข หรือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจควบคุมและกำหนดการใช้ความถี่คลื่นของสถานี วิทยุคมนาคมต่าง ๆ โดยต้องใช้ความถี่คลื่นให้ถูกต้องตามข้อบังคับ พระราชบัญญัตินี้มีด้วยกัน 29 มาตรา

### 3. พระราชบัญญัติ องค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทย พ.ศ.2497

พระราชบัญญัติองค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2497 เพื่อจัดตั้ง “องค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทย” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดดำเนินการและนำมาซึ่งความเจริญของกิจการโทรศัพท์เพื่อประโยชน์แห่งรัฐและประชาชน จึงระบุให้ ทศทฯเป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานเพียงรายเดียวในประเทศไทย ซึ่งเป็นจุดเริ่มของการให้บริการแบบผูกขาดโดยรัฐวิสาหกิจ (State-Owned Monopoly) พระราชบัญญัตินี้มีด้วยกัน 49 มาตรา และมีบทเฉพาะกาลอีก 2 มาตรา รวมทั้งสิ้น 51 มาตรา

#### 4. พระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519

พระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 เพื่อจัดตั้ง “การสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.)” ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการ และนำมาซึ่งความเจริญของกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์แห่งรัฐและประชาชน พระราชบัญญัตินี้มีด้วยกัน 48 มาตรา และมีบทเฉพาะกาลอีก 3 มาตรา รวมทั้งสิ้น 51 มาตรา

#### 5. พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535

เจตนารมณ์สำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงาน หรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535 คือ กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการพิจารณาให้สัมปทานของรัฐ หรือการให้สิทธิแก่เอกชน หรือการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน สำหรับโครงการที่มีการลงทุนหรือมีทรัพย์สินตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป โดยกำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ไว้ และให้ คณะรัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในขั้นสุดท้าย พระราชบัญญัตินี้มีด้วยกัน 24 มาตรา และมีบทเฉพาะกาลอีก 1 มาตรา รวมทั้งสิ้น 25 มาตรา

#### 6. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นี้ ถือเป็นรัฐธรรมนูญที่ริเริ่มขึ้นโดยพรรคชาติไทยโดย นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นได้แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการเมืองเข้ามาดำเนินการและได้ตั้งคณะ กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมา และมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 99 คน โดย 76 คนเป็นตัวแทนของแต่ละจังหวัด และอีก 23 คนมาจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มาจากการเลือกตั้งฉบับเดียวของประเทศไทย โดยก่อนหน้านี้ 15 ฉบับมาจากคณะรัฐมนตรีที่มาจากการแต่งตั้งหรือรัฐบาลทหาร รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวถูกเรียกว่าเป็น "รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน" เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่าง โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโทรคมนาคมคือในมาตรา 40 ที่ว่า “คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์ สาธารณะ ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตาม วรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์ สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรี อย่างเป็นธรรม”

ตามความนี้ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้อำนาจในการบริหารกำกับดูแลสื่อสารโทรคมนาคมต่างๆ ที่เคยถูกผูกขาดอยู่ในมือของอำนาจรัฐโดยแท้ มาเป็นของ “องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ” ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในเรื่องความเป็นอิสระของสื่อสารและกิจการโทรคมนาคมภาครัฐ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้คนทั้งประเทศได้รับประโยชน์ในการรับข้อมูล ข่าวสารอย่างเสรีภาคและเสมอภาค อีกทั้งป้องกันมิให้มีการแทรกแซงจากการใช้อำนาจรัฐอีกด้วย

## 7. พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542

พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542 เป็นเครื่องมือหลักในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นเครื่องมือของรัฐ เมื่อมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนสถานะของรัฐวิสาหกิจ จากรูปแบบเดิมที่เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทองค์การของรัฐ ตามที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นให้เป็นรูปแบบบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด แต่ยังคงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทหนึ่ง (เช่นเดียวกับบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) หรือบริษัท ขนส่ง จำกัด) โดยมีการเปลี่ยน “ทุน” จากรัฐวิสาหกิจเดิม เป็น “ทุนเรือนหุ้น” ของบริษัทที่รัฐถือหุ้นทั้งหมด และยังคงให้อำนาจหน้าที่เช่นเดิม รวมทั้งให้พนักงานมีฐานะเป็นเช่นเดียวกับที่เคยเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจเดิม ทั้งนี้ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการปรับโครงสร้างองค์กรของรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินกิจการ และเพื่อเปิดโอกาสให้การระดมทุนจากตลาดทุนกระทำได้โดยสะดวก ภายหลังจากที่ได้มีการเตรียมการปรับ โครงสร้างการบริหาร ภายในรัฐวิสาหกิจ ความพร้อมของรัฐวิสาหกิจ และโครงสร้างด้านการตลาดของกิจการรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้รัฐวิสาหกิจมีประสิทธิภาพ และมีขีดความสามารถในการแข่งขันกับภาคเอกชนเรียบร้อยแล้ว พ.ร.บ.ทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542 เรียกได้ว่าเป็น พ.ร.บ. ที่มีความสำคัญฉบับหนึ่งในส่วนของการที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมการให้บริการ

## 8. พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543

พระราชบัญญัติกำหนดให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ โดยให้มี คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) เพื่อกำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียงกับวิทยุโทรทัศน์ และคณะกรรมการกิจการ โทรคมนาคม (กทช.) เพื่อกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม รวมถึงอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลและบริหารคลื่นความถี่ พ.ร.บ. ฉบับนี้มีความสำคัญมากเพราะเป็นตัวแปรต้นกำเนิดในการเปลี่ยนแปลงระบบการให้บริการ โทรคมนาคมจากการมีรัฐวิสาหกิจเป็นตัวแทนของรัฐผูกขาดและเป็นผู้กำกับดูแล กลายเป็นรัฐวิสาหกิจคือผู้ให้บริการเช่นเดียวกับผู้แข่งขันรายอื่นๆ เพื่อให้เกิดการแข่งขันนำประโยชน์สู่ประชาชน โดย พ.ร.บ. ยังได้ไว้ถึงสิทธิและการคุ้มครองต่างๆของภาครัฐวิสาหกิจรวมถึง สัญญาร่วมการทำงานทุกสัญญาด้วย พระราชบัญญัตินี้มีด้วยกัน 74 มาตรา และมีบทเฉพาะกาลอีก 14 มาตรา รวมทั้งสิ้น 88 มาตรา

## 9. พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2544

พระราชบัญญัตินี้เป็นเครื่องมือที่สำคัญของ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม (กทช.) ในการกำกับดูแลการแข่งขันและให้บริการโทรคมนาคม ในทุกตลาด โดยจะระบุสิทธิหน้าที่ ข้อห้าม และข้อปฏิบัติต่างๆ ของ ผู้ประกอบการ โทรคมนาคม พระราชบัญญัตินี้มีด้วยกัน 78 มาตรา และมีบทเฉพาะกาลอีก 3 มาตรา รวมเป็น 81 มาตรา

## 10. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นรัฐธรรมนูญ ซึ่งจัดร่างโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ในระหว่าง พ.ศ. 2549-2550 ภายหลังจากการรัฐประหารในประเทศไทยโดย คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อคณะเป็น "คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ" (คมช.) เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ปีเดียวกัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้เป็นกฎหมายไทยฉบับแรกที่เมื่อร่างเสร็จ และได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติแล้ว ได้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบและจัดให้มีการลงประชามติเพื่อขอความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในร่างรัฐธรรมนูญ ณ วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2550

อย่างไรก็ดี เนื่องจากการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เกิดความผันผวนทางการเมืองภายในประเทศ การร่างจึงดำเนินไปบนความร้อนแรงทางการเมือง เผชิญหน้าทั้งจากฝ่ายที่สนับสนุนให้มีการเห็นชอบในร่างรัฐธรรมนูญ และฝ่ายที่ต่อต้าน รวมถึงการวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นขั้นตอนการร่าง อาทิ การขาดความมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางจากประชาชน การที่ คมช. ผูกขาดการสรรหาสมาชิก สสร. และในเนื้อหาของร่าง อาทิ มีการกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาเกือบกึ่งหนึ่งของจำนวนมาจากการแต่งตั้ง เป็นต้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาแทน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 แต่ยังคงความสำคัญของการมี “องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ” หากแต่มีการเพิ่มในส่วนที่ต้องจัดให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการสื่อมวลชนสาธารณะ ซึ่งข้อความในส่วนนี้จะเป็นตัวสืบเนื่องไปสู่ความสำคัญของการเกิด พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ในเวลาต่อมา

## 11. พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553

พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ.2553 กำหนดให้มี คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ โทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นองค์กรอิสระองค์กรเดียว ขึ้นมาทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการ โทรคมนาคม รวมถึงกิจการกระจายเสียงและกิจการวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและหลอมรวมของเทคโนโลยีในทั้งด้าน สื่อสารมวลชนและสื่อสาร

โทรคมนาคม ทั้งนี้ พ.ร.บ. ฉบับนี้ ยังกำหนดให้การจัดสรรคลื่นความถี่ เพื่อการออกไปอนุญาตที่ต้องใช้ความถี่ ต้องเป็นการประมูลอีกด้วย พระราชบัญญัตินี้มีด้วยกัน 79 มาตรา และมีบทเฉพาะกาลอีก 16 มาตรา รวมทั้งสิ้น 95 มาตรา

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติดังกล่าวจัดสรร คลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ.2553 มีใจความที่สำคัญต่อธุรกิจบริการ โทรศัพท์เคลื่อนที่ในบางประเด็น เช่น การกำหนดให้ กสทช. จัดให้มีแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ ตามมาตรา 48 ภายในระยะเวลา 1 ปี เป็นต้น